

L E G E

cu privire la mediere

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Sfera de reglementare

Prezenta lege determină statutul mediatorului, formele de organizare a activității de mediator și cerințele pentru înregistrarea organizațiilor de mediere, principiile desfășurării procesului de mediere și efectele acestuia, particularitățile medierii în domenii specifice, precum și competența autorităților și a instituțiilor statului în domeniul medierii.

Articolul 2. Noțiuni

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

contract de mediere – acord încheiat între mediator, pe de o parte, și părțile aflate în litigiu, pe de altă parte, prin care mediatorul se obligă să medieze un litigiu în procedura stabilită de prezenta lege;

convenție de mediere – acord prin care părțile se angajează să supună medierii un litigiu existent sau unul care ar putea să apară între părți cu privire la un raport juridic contractual sau necontractual;

furnizor de formare – persoană juridică care este acreditată de către Consiliul de mediere și care organizează cursuri de formare inițială și/sau

continuă a mediatorilor conform standardelor de formare în domeniu aprobate de Consiliul de mediere;

litigiu – conflict între două sau mai multe persoane fizice și/sau juridice, care este sau poate fi obiect de examinare în instanța de judecată sau arbitraj;

mediator – persoană terță, atestată în condițiile prezentei legi, care asigură desfășurarea procesului de mediere în vederea soluționării litigiului dintre părți;

mediere – modalitate de soluționare alternativă a litigiilor pe cale amiabilă, în cadrul unui proces structurat, flexibil și confidențial, cu asistența unui sau mai multor mediatori;

organizație de mediere – persoană juridică cu scop nelucrativ (necomercial), care este înregistrată de Ministerul Justiției și care asigură, în condițiile prezentei legi, desfășurarea eficientă a activității de mediator, promovarea serviciilor de mediere, stabilirea regulilor procesului de mediere, a modului de calculare a onorariilor mediatorilor, asigură spații pentru ședințele de mediere și acordă alte servicii pentru desfășurarea eficientă a activității de mediator;

parte – persoană fizică sau juridică, inclusiv autoritate publică, care își exprimă acordul de a soluționa un litigiu prin mediere.

Articolul 3. Activitatea de mediator

(1) Mediatorul desfășoară activitate de liber-profesionist, de interes public, care nu constituie activitate de întreprinzător și nu poate fi raportată la o astfel de activitate.

(2) Activitatea de mediator se desfășoară în mod egal pentru toate persoanele, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială sau orice alt criteriu similar.

(3) Activitatea de mediator poate fi exercitată cu titlu oneros sau cu titlu gratuit.

(4) Activitatea de mediator este compatibilă cu orice altă profesie sau activitate, dacă actele legislative care reglementează profesiile sau activitățile respective nu prevăd altfel.

(5) Mediatorul își poate desfășura activitatea în cadrul unui birou de mediere sau al unei organizații de mediere.

Articolul 4. Principiile de bază ale medierii

Medierea se efectuează în baza următoarelor principii:

- a) participarea benevolă la mediere;
- b) confidențialitatea;
- c) libera alegere a mediatorului;
- d) egalitatea părților în proces;
- e) independența, neutralitatea și imparțialitatea mediatorului;
- f) flexibilitatea procesului de mediere.

Articolul 5. Conflictul de interese

(1) Dacă, la etapa de inițiere sau pe parcursul procesului de mediere, apare o circumstanță de natură să afecteze scopul medierii, neutralitatea sau imparțialitatea mediatorului, acesta este obligat să se abțină de la medierea litigiului și să aducă acest fapt la cunoștința părților.

(2) Mediatorul nu este în drept să acționeze în calitate de arbitru în rezolvarea litigiului în care a fost desemnat ca mediator.

(3) Nu poate fi aleasă în calitate de mediator persoana care a reprezentat anterior interesele uneia dintre părți în instanța de judecată sau arbitraj ori a acordat alt gen de asistență în legătură cu obiectul litigiului.

(4) După încetarea procesului de mediere, mediatorul nu poate reprezenta părțile sau una dintre părți la soluționarea în instanța de judecată sau arbitraj a litigiului pentru care a fost desemnat ca mediator. În cazul în care a fost ales în calitate de mediator un avocat, acesta nu este în drept să accepte asistența sau reprezentarea ulterioară a intereselor oricărei dintre părțile procesului de mediere în legătură cu litigiul mediat.

(5) În cazul în care mediatorul este un notar, acesta nu este în drept să investească cu formulă executorie tranzacția încheiată de părți în procesul medierii.

Articolul 6. Confidențialitatea

(1) Procesul de mediere nu este public, cu excepția cazului în care părțile au convenit altfel.

(2) Mediatorul este obligat să respecte confidențialitatea informației aflate pînă la începerea și/sau în cadrul procesului de mediere, precum și după suspendarea sau încetarea activității de mediator. Mediatorul este obligat să atenționeze participanții la procesul de mediere asupra obligației de păstrare a confidențialității informației, fiind în drept, după caz, să solicite semnarea unui acord sau a unei clauze de confidențialitate.

(3) În procesul medierii, mediatorul nu are dreptul să divulge informațiile de care a luat cunoștință în decursul sesiunilor separate cu părțile și nu are dreptul să discute asemenea informații cu cealaltă parte fără acordul părții vizate.

(4) În cazul în care litigiul supus medierii prezintă aspecte dificile, mediatorul, cu acordul părților, poate să solicite punctul de vedere al unui sau al mai multor specialiști în domeniul respectiv.

(5) Mediatorul nu este obligat să respecte confidențialitatea informației de care ia cunoștință în cadrul procesului de mediere atunci cînd divulgarea informației are drept scop protejarea interesului superior al copilului sau prevenirea și/sau curmarea unei infracțiuni, cu excepția situațiilor prevăzute la art. 276 din Codul de procedură penală, fapt despre care mediatorul este obligat să sesizeze autoritățile competente.

Articolul 7. Interzicerea divulgării informației și audierii participanților la procesul de mediere

(1) În scopul asigurării confidențialității procesului de mediere, părțile, mediatorul sau oricare altă persoană care a participat la procesul de mediere nu poate divulga și nu poate invoca în alt proces de mediere, în instanța de judecată sau arbitraj ori în afara unui proces informațiile de care a luat cunoștință în cadrul procesului de mediere sau în legătură cu acesta. Este interzisă, de asemenea, divulgarea următoarelor informații:

- a) propunerea unei părți de a iniția procesul de mediere sau exprimarea acordului unei părți de a participa la procesul de mediere;
- b) opiniile sau propunerile enunțate de către una dintre părți cu privire la o eventuală soluționare amiabilă a litigiului;
- c) declarațiile făcute de către o parte în cadrul procesului de mediere;
- d) exprimarea acordului unei părți de a accepta propunerile înaintate de către mediator;
- e) actele întocmite exclusiv în scopurile procesului de mediere.

(2) Prin derogare de la prevederile alin. (1), divulgarea informației confidențiale este permisă, prin acordul scris al părților, în cazul în care aceasta este necesară în cadrul procedurilor legale privind executarea drepturilor care rezultă din tranzacție.

(3) Cu consimțământul scris al părților, mediatorul este în drept să facă declarații în favoarea acestora, însă darea declarațiilor, în aceste cazuri, exclude participarea lui ulterioară în procesul de mediere.

(4) În scopul asigurării confidențialității procesului de mediere, în temeiul și în condițiile legii, mediatorul și participanții la mediere nu pot fi audiați în privința faptelor sau actelor de care au luat cunoștință în cadrul procesului de mediere. Ca excepție, în condițiile art. 6 alin. (5), mediatorul poate fi chemat în calitate de martor.

Capitolul II

COMPETENȚA INSTITUȚIILOR STATULUI ÎN DOMENIUL MEDIERII

Articolul 8. Atribuțiile Ministerului Justiției

Ministerul Justiției are următoarele atribuții în domeniul medierii:

- a) elaborează, coordonează și monitorizează implementarea documentelor de politici în domeniul medierii;
- b) instituie Consiliul de mediere și aprobă, după consultarea acestuia, Regulamentul privind organizarea și funcționarea Consiliului de mediere;
- c) după consultarea Consiliului de mediere, aprobă Regulamentul privind atestarea mediatorilor;
- d) după consultarea Consiliului de mediere, aprobă Regulamentul privind acreditarea furnizorilor de formare a mediatorilor;
- e) eliberează atestatele de mediator;
- f) suspendă și încetează activitatea de mediator;
- g) aprobă Regulamentul privind înregistrarea birourilor și organizațiilor de mediere;
- h) ține Registrul de stat al mediatorilor;
- i) la propunerea Consiliului de mediere, elaborează și prezintă Ministerului Finanțelor proiectul bugetului destinat medierii garantate de stat;
- j) îndeplinește alte atribuții prevăzute de prezenta lege.

Articolul 9. Consiliul de mediere

(1) Consiliul de mediere (denumit în continuare *Consiliu*) este un organ colegial, cu statut de persoană juridică de drept public, instituit în condițiile prezentei legi pentru implementarea politicilor în domeniul medierii. Consiliul dispune de ștampilă cu denumirea sa în limba de stat.

(2) Consiliul este format din 9 membri, după cum urmează:

- a) cinci mediatori;
- b) un reprezentant al societății civile;
- c) un membru desemnat de Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat;
- d) un reprezentant al avocaților desemnat de Consiliul Uniunii Avocaților;
- e) un notar delegat de adunarea generală a notarilor.

(3) Membrii Consiliului prevăzuți la alin. (2) lit. a) și b) sînt selectați de către Ministerul Justiției, prin concurs public, conform unui regulament aprobat de acesta. Pentru membrii Consiliului indicați la alin. (2) lit. c)–e), instituția responsabilă desemnează cîte un supleant.

(4) Durata mandatului membrilor Consiliului este de 4 ani. Membrii Consiliului nu pot exercita mai mult de două mandate consecutiv.

(5) Consiliul se convoacă în ședințe ordinare o dată pe lună. Ședințele Consiliului sînt deliberative în prezența a cel puțin 7 membri. Membrii Consiliului beneficiază, pentru fiecare ședință ordinară la care participă, de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu pe economie.

(6) Consiliul adoptă hotărîri cu votul majorității membrilor prezenți. În procedura de votare nu este admisă abținerea de la vot. Opinia separată a membrului Consiliului se anexează la hotărîre, la cererea acestuia.

(7) Calitatea de membru al Consiliului încetează:

- a) la expirarea mandatului;
- b) la cerere;
- c) în caz de deces;
- d) prin revocare.

(8) Membrul Consiliului poate fi revocat înainte de expirarea mandatului în situația în care acesta nu corespunde cerințelor pentru candidații la funcția de membru al Consiliului, stabilite în Regulamentul privind organizarea și funcționarea Consiliului de mediere, sau dacă acesta nu mai face parte din

instituția care l-a desemnat. Revocarea are loc prin decizia instituției care l-a desemnat, la demersul Consiliului, aprobat prin hotărâre cu votul secret al majorității membrilor acestuia. Noul membru al Consiliului este desemnat pentru un nou mandat.

(9) În vederea exercitării atribuțiilor sale, Consiliul poate forma comisii specializate. Competența, modul de formare și de funcționare a comisiilor sînt stabilite prin regulamente aprobate de Ministerul Justiției, la propunerea Consiliului.

(10) Asistența tehnico-materială și activitatea de secretariat a Consiliului sînt asigurate de către Ministerul Justiției.

Articolul 10. Atribuțiile Consiliului

(1) Consiliul are următoarele atribuții:

- a) promovează medierea ca modalitate de soluționare alternativă a litigiilor;
- b) înaintează propuneri și participă la elaborarea politicilor și perfecționarea cadrului normativ în domeniul medierii;
- c) implementează politicile în domeniul medierii, inclusiv al medierii garantate de stat;
- d) elaborează proiecte de acte normative necesare pentru asigurarea funcționării Consiliului și pentru desfășurarea activității de mediator și le prezintă Ministerului Justiției pentru promovare;
- e) aprobă Codul deontologic al mediatorului;
- f) stabilește și aprobă standardele de formare inițială și continuă a mediatorilor și acreditează furnizorii de formare a mediatorilor conform regulamentului aprobat de Ministerul Justiției;
- g) verifică modul de organizare și desfășurare a cursurilor de mediere, precum și modul de respectare a standardelor de pregătire inițială și continuă a mediatorilor;
- h) organizează examenul de atestare a mediatorilor;
- i) decide cu privire la eliberarea atestatelor de mediator, precum și cu privire la suspendarea, încetarea și reluarea activității de mediator;
- j) examinează plîngerile privind activitatea mediatorilor, constată abaterile disciplinare și decide cu privire la sancționarea disciplinară a mediatorilor;

k) ține lista furnizorilor de formare a mediatorilor, precum și alte materiale informative, și asigură accesul persoanelor interesate, autorităților publice, instanțelor de judecată și organelor de urmărire penală la acestea;

l) prezintă Ministerului Justiției propuneri privind cheltuielile destinate medierii pentru a fi incluse în bugetul de stat;

m) prezintă Ministerului Justiției rapoarte semestriale privind utilizarea mijloacelor financiare destinate medierii garantate de stat;

n) elaborează și implementează programe-pilot și alte programe în domeniul medierii;

o) exercită alte atribuții în condițiile prezentei legi.

(2) Consiliul prezintă, la solicitarea Ministerului Justiției, rapoarte de activitate. În luna februarie a fiecărui an, Consiliul publică pe pagina sa web oficială raportul anual cu privire la implementarea politicilor de mediere și, în acest scop, solicită informații de la mediatori, organizațiile de mediere, instanțele de judecată, organele de urmărire penală, autoritățile publice și alte instituții și organizații.

Articolul 11. Președintele Consiliului

(1) Consiliul este condus de un președinte, ales prin vot secret de către majoritatea membrilor acestuia pe o durată de 2 ani. Președintele Consiliului poate fi ales pentru două mandate consecutive.

(2) Pe perioada mandatului său, președintele poate fi revocat prin ordinul ministrului justiției, la propunerea majorității membrilor aleși ai Consiliului, dacă nu își exercită atribuțiile conform legislației.

(3) Președintele Consiliului are următoarele atribuții:

a) reprezintă Consiliul în relațiile acestuia cu persoanele fizice și juridice din țară și din străinătate;

b) organizează și conduce ședințele Consiliului;

c) semnează hotărârile adoptate de Consiliu;

d) organizează executarea hotărârilor Consiliului;

e) exercită alte atribuții prevăzute în Regulamentul privind organizarea și funcționarea Consiliului de mediere.

Capitolul III

STATUTUL MEDIATORULUI ȘI FORMELE DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII DE MEDIATOR

Articolul 12. Condițiile de dobândire a calității de mediator

(1) Poate deveni mediator persoana care îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

- a) are capacitate deplină de exercițiu;
- b) deține diplomă de studii superioare de licență;
- c) nu a fost condamnată anterior pentru infracțiuni grave, deosebit de grave, excepțional de grave, săvârșite cu intenție;
- d) nu are antecedente penale pentru infracțiuni ușoare și mai puțin grave;
- e) are reputație ireproșabilă;
- f) este aptă, din punct de vedere medical, pentru exercitarea acestei profesii;
- g) a absolvit cursurile de formare inițială a mediatorilor;
- h) a susținut examenul de atestare a mediatorilor.

(2) Calitatea de mediator se confirmă prin atestatul eliberat de Ministerul Justiției în conformitate cu prevederile Regulamentului privind atestarea mediatorilor. Atestatul de mediator se eliberează contra unei plăți în mărime de 450 de lei, achitate în contul Ministerului Justiției.

(3) Persoana care întrunește condițiile de la alin. (1) lit. a)–d) și care a dobândit calitatea de mediator în străinătate este în drept să solicite Consiliului recunoașterea calității de mediator conform Regulamentului privind atestarea mediatorilor.

(4) Cetățeanul străin sau apatridul poate dobândi calitatea de mediator în Republica Moldova dacă corespunde cerințelor prevăzute la alin. (1).

Articolul 13. Formarea inițială și continuă a mediatorilor

(1) Formarea inițială și continuă a mediatorilor se asigură prin organizarea cursurilor de instruire de către furnizorii de formare acreditați de Consiliu.

(2) Formarea inițială și continuă a mediatorilor se desfășoară conform standardelor de formare aprobate de Consiliu.

(3) Mediatorul este obligat să urmeze instruirea continuă cu o durată de cel puțin 20 de ore academice anual în primii 5 ani de activitate și de cel puțin 10 ore academice anual în fiecare an următor, avînd obligația să prezinte Consiliului, pînă la data de 25 decembrie a fiecărui an, documentele privind efectuarea instruirii continue. În cadrul formării continue, mediatorii se pot specializa într-un anumit domeniu.

(4) În cazul în care mediatorul a absolvit un curs de formare inițială sau continuă organizat în Republica Moldova sau în alt stat de către un furnizor de formare acreditat în statul respectiv, certificatul care confirmă instruirea este supus procedurii de recunoaștere conform Regulamentului privind atestarea mediatorilor.

Articolul 14. Registrul de stat al mediatorilor

(1) Mediatorii care desfășoară activitate de mediator în cadrul unui birou de mediere sau în cadrul unei organizații de mediere sînt înscriși în Registrul de stat al mediatorilor, ținut de Ministerul Justiției. Informația din Registrul de stat al mediatorilor se publică pe pagina web oficială a Ministerului Justiției și cea a Consiliului, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

(2) Structura și modalitatea de ținere a Registrului de stat al mediatorilor se stabilesc de Guvern.

(3) Mediatorul are obligația de a informa Consiliul despre locul desfășurării activității și despre schimbarea datelor înscrise în Registrul de stat al mediatorilor în termen de cel mult 30 de zile de la data modificării acestora.

(4) Instanțele de judecată, autoritățile administrației publice locale și organele de urmărire penală vor asigura plasarea la sediul lor, în locurile ușor accesibile publicului, a informației despre mediatori, birourile și organizațiile de mediere.

Articolul 15. Biroul de mediere

(1) Biroul de mediere poate fi creat de unul sau mai mulți mediatori asociați în baza contractului de societate civilă. Biroul de mediere nu dispune de capacitate juridică și nu participă în raporturile juridice, reprezentînd sediul profesional al mediatorilor.

(2) Sediul biroului de mediere se înregistrează în Registrul de stat al mediatorilor.

(3) Mediatorul poate contracta, în condițiile legii, personalul și serviciile necesare pentru desfășurarea activității biroului de mediere.

(4) Mediatorul poate fi inclus, în baza cererii scrise, în una sau mai multe liste ale mediatorilor, ținute de organizațiile de mediere, necondiționat de faptul că își desfășoară sau nu activitatea în cadrul unui birou de mediere.

(5) Avocații și notarii care au dobândit calitatea de mediator pot desfășura activitatea de mediator fără constituirea unui birou de mediere și fără includerea lor în lista mediatorilor ținută de o organizație de mediere.

Articolul 16. Organizația de mediere

(1) Organizația de mediere este creată de persoane fizice și/sau juridice.

(2) Organizația de mediere este înregistrată de către Ministerul Justiției, conform prevederilor Legii nr. 837-XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești. Pentru înregistrarea organizației de mediere este obligatorie prezentarea avizului Consiliului.

(3) Consiliul își exprimă acordul privind înregistrarea organizației de mediere, cu condiția că aceasta va anexa la actele de constituire următoarele:

a) lista de cel puțin 2 mediatori care întrunesc criteriile de calificare, stabilite de organizație, și care au consimțit înscrierea pe listă;

b) regulile privind desfășurarea procesului de mediere în condițiile prezentei legi;

c) regulile privind evaluarea și controlul calității serviciilor prestate de mediatorii înscriși pe lista aprobată de organizație, în conformitate cu Codul deontologic al mediatorului și legislația în vigoare.

(4) Actele de constituire a organizației de mediere, actele ce reglementează prestarea serviciilor de mediere de către mediatorii din cadrul organizației și lista mediatorilor aprobată de aceasta sînt publice.

(5) Organizația de mediere, la solicitarea părților, recomandă sau desemnează unul sau mai mulți mediatori pentru medierea litigiului.

(6) Organizația de mediere poate fi acreditată ca furnizor de formare inițială sau continuă a mediatorilor în anumite domenii ale medierii, în condițiile prezentei legi.

(7) Modificările și completările în statutul organizației de mediere, în partea ce se referă la modificarea domeniului de activitate, se efectuează cu informarea Consiliului.

(8) Certificatul de înregistrare a organizației de mediere poate fi retras în temeiul hotărârii instanței de judecată sau hotărârii Consiliului. Certificatul de înregistrare se retrage, prin hotărâre a Consiliului, în următoarele situații:

a) la solicitarea organizației de mediere, drept urmare a renunțării la activitatea în domeniu;

b) în cazul în care organizația de mediere nu mai întrunește criteriile stabilite pentru înregistrare.

Articolul 17. Drepturile și obligațiile profesionale ale mediatorului

(1) Mediatorul este obligat să acționeze cu profesionalism, promptitudine, diligență și bună-credință, în conformitate cu legislația Republicii Moldova, bunele moravuri și normele deontologice.

(2) Mediatorul are dreptul de a informa publicul cu privire la exercitarea activității sale, cu respectarea principiului confidențialității. Condițiile în care se poate face publicitate profesiei sînt stabilite de Consiliu.

(3) Mediatorul nu este în drept să ofere consultații juridice părților cu privire la litigiul supus medierii.

(4) Mediatorii se pot asocia în asociații profesionale locale, naționale și/sau internaționale.

(5) Mediatorii sînt obligați să țină arhivă și registre proprii, precum și să asigure evidența financiar-contabilă a plăților încasate.

(6) Mediatorul are dreptul să aplice un model propriu de organizare a procesului de mediere, cu respectarea dispozițiilor și principiilor prevăzute de prezenta lege.

(7) Mediatorul poate avea și alte drepturi și obligații prevăzute de legislație și de contractul de mediere.

Articolul 18. Plata pentru activitatea de mediere

(1) Mediatorul are dreptul la onorariu, precum și la compensarea cheltuielilor ocazionate de mediere, în mărimea stabilită prin acord cu părțile. Mediatorul poate negocia cu partea care l-a contactat avansarea cheltuielilor legate de căutarea și contactarea celeilalte părți.

(2) În cazul medierii garantate de stat, remunerarea mediatorilor se efectuează în modul stabilit de Guvern.

(3) Mediatorul nu este în drept să perceapă onorarii pentru sesiunea de informare cu privire la mediere, explicațiile sau recomandările oferite părților cu privire la procesul medierii pînă la încheierea contractului de mediere.

(4) În cazul în care procesul de mediere nu are loc sau mediatorul s-a retras din procesul de mediere în condițiile art. 5 alin. (1), el este obligat să restituie plățile percepute în termenul și mărimea stabilite în contractul de mediere, dacă părțile nu au convenit altfel.

(5) Onorariul mediatorului și alte cheltuieli legate de procesul de mediere sînt suportate de părți în proporții egale, dacă prin contractul de mediere nu s-a stabilit altfel.

Articolul 19. Răspunderea disciplinară a mediatorului

(1) Mediatorul poartă răspundere pentru:

- a) încălcarea obligațiilor profesionale prevăzute de lege și de normele deontologice;
- b) încălcarea reglementărilor privind conflictul de interese, confidențialitatea, neutralitatea și imparțialitatea.

(2) Mediatorul nu poartă răspundere pentru eșecul părților de a ajunge la un compromis privind soluționarea amiabilă a litigiului și nici pentru neexecutarea condițiilor tranzacției încheiate de părți.

(3) Orice persoană interesată poate sesiza Consiliul în legătură cu nerespectarea de către mediator a obligațiilor sale. Consiliul este în drept să se autosesizeze. Procedura de examinare a sesizărilor este stabilită de către Consiliu. Rezultatele examinării sesizării se aduc la cunoștința mediatorului și autorului sesizării.

(4) Mediatorului i se pot aplica, în raport cu gravitatea abaterii, următoarele sancțiuni disciplinare:

- a) avertisment;
- b) muștrare;
- c) suspendarea activității de mediator pe o durată de la o lună la 6 luni;
- d) retragerea atestatului de mediator.

(5) Sancțiunea disciplinară se aplică, prin hotărâre a Consiliului, în termen de 6 luni de la data constatării abaterii disciplinare, dar nu mai târziu de un an de la data comiterii acesteia. În cazul în care dintr-o hotărâre definitivă a unei instanțe judecătorești naționale sau internaționale rezultă săvârșirea unei abateri disciplinare, sancțiunea disciplinară se aplică în termen de un an de la data în care a devenit definitivă hotărârea instanței judecătorești naționale sau internaționale. Hotărârea Consiliului privind aplicarea sancțiunilor disciplinare poate fi contestată în instanța de contencios administrativ.

(6) Răspunderea disciplinară pentru cauzarea de prejudicii prin încălcarea obligațiilor sale profesionale nu scutește mediatorul de răspunderea civilă, penală sau contravențională.

(7) Pentru a asigura repararea prejudiciului material cauzat în procesul exercitării profesiei, mediatorul este în drept să încheie, în condițiile legii, contract de asigurare de răspundere civilă. Suma minimă asigurată pentru un an de activitate se stabilește de către Consiliu.

Articolul 20. Suspendarea și încetarea activității de mediator

(1) Activitatea de mediator se suspendă:

- a) în cazul unei incompatibilități prevăzute de lege;
- b) la cererea scrisă a mediatorului, pentru un termen nelimitat, dacă acesta nu a indicat un termen;
- c) în cazul aplicării sancțiunii disciplinare de suspendare a activității de mediator;
- d) pentru un termen de cel mult un an, în cazul neparticipării la programele de formare continuă în conformitate cu art. 13, până la prezentarea dovezilor de participare la cursurile respective;
- e) pentru un termen de cel mult 2 ani, în cazul neexercitării profesiei de mediator în cadrul unui birou de mediere și/sau al unei organizații de mediere în condițiile stabilite la art. 15 și/sau art. 16, până la prezentarea dovezilor corespunzătoare;
- f) dacă în privința mediatorului se începe urmărirea penală, până la rămânerea definitivă a hotărârii instanței judecătorești.

(2) Activitatea de mediator încetează:

- a) la cerere, prin renunțarea scrisă a mediatorului;
- b) în cazul incapacității persoanei fizice sau limitării în capacitatea de exercițiu;
- c) în cazul aplicării sancțiunii disciplinare de retragere a atestatului de mediator;
- d) în cazul neprezentării, timp de un an de la data suspendării activității de mediator în temeiul alin. (1) lit. d), a dovezilor de participare la programele de formare continuă;
- e) în cazul neprezentării, timp de 2 ani de la data suspendării activității de mediator în temeiul alin. (1) lit. e), a dovezilor de exercitare a profesiei de mediator în condițiile stabilite la art. 15 și/sau art.16;
- f) odată cu rămânerea definitivă și irevocabilă a unei hotărâri judecătorești de condamnare pentru săvârșirea unei infracțiuni.

(3) Cererea privind suspendarea, reluarea sau încetarea activității de mediator se adresează Consiliului și se examinează în termen de 30 de zile de la data depunerii.

(4) Hotărârile Consiliului privind suspendarea, reluarea sau încetarea activității de mediator se publică pe pagina web oficială a Ministerului Justiției și cea a Consiliului. În termen de 10 zile, Consiliul va efectua modificările corespunzătoare în Registrul de stat al mediatorilor.

(5) Hotărârile Consiliului privind suspendarea sau încetarea activității de mediator pot fi contestate în instanța de contencios administrativ.

Capitolul IV

PROCESUL DE MEDIERE

Articolul 21. Inițierea medierii

(1) Medierea poate fi inițiată de către oricare dintre părți, din proprie inițiativă, precum și la recomandarea autorităților publice, instanțelor judecătorești sau organului de urmărire penală. În cadrul procesului judiciar, instanța propune părților să participe la o ședință de informare cu privire la soluționarea litigiilor prin mediere.

(2) Inițierea medierii în condițiile prezentei legi constituie temei pentru suspendarea procesului civil sau procedurii arbitrale de la data semnării contractului de mediere.

(3) Părțile pot desemna prin acord comun unul sau mai mulți mediatori sau pot solicita unei organizații de mediere desemnarea unui mediator conform regulilor aprobate de organizația respectivă.

(4) Părțile se pot prezenta împreună la mediator. În cazul în care se prezintă doar una dintre părți, mediatorul, la cererea acesteia, va adresa celeilalte părți invitația scrisă în vederea informării și acceptării medierii, stabilind un termen de cel mult 15 zile, dacă în convenția de mediere nu este prevăzut alt termen. În litigiile cu element de extraneitate, acest termen este de 30 de zile. Invitația se transmite prin orice mijloace care asigură confirmarea primirii acesteia. Partea solicitantă va furniza mediatorului datele necesare contactării celeilalte părți.

(5) Părțile sînt în drept de a determina prin acord comun toate aspectele ce țin de inițierea, derularea și finalizarea procesului de mediere.

(6) Mediatorul, pînă la încheierea contractului de mediere, este obligat să informeze părțile despre scopul medierii, procedură, drepturile și obligațiile mediatorului și ale părților, precum și despre consecințele procesului de mediere, efectele semnării unei tranzacții și despre consecințele nerespectării prevederilor tranzacției semnate.

(7) Procesul de mediere începe la data semnării contractului de mediere. Dacă partea nu a acceptat invitația scrisă conform prevederilor alin. (4) sau a refuzat participarea la mediere, procesul de mediere se consideră neînceput.

(8) Contractul de mediere se încheie în formă scrisă. Contractul de mediere nu poate cuprinde clauze care contravin legii sau ordinii publice și trebuie să corespundă cerințelor minime stabilite de Consiliu.

Articolul 22. Desfășurarea medierii

(1) Medierea se întemeiază pe cooperarea părților și utilizarea de către mediator a unor metode și tehnici specifice, bazate pe comunicare și negociere.

(2) Medierea litigiului are loc într-un termen care nu va depăși 3 luni de la data încheierii contractului de mediere, dacă părțile nu au stabilit de comun acord alt termen. Pînă la expirarea termenului stabilit inițial, părțile pot solicita prelungirea acestuia. În cazul în care litigiul este deferit medierii în cadrul unui proces judiciar, termenul de mediere poate fi prelungit doar cu acordul organului de urmărire penală sau al instanței de judecată.

(3) Mediatorul este în drept să se informeze în privința fondului cauzei.

(4) Părțile decid, de comun acord și cu asistența mediatorului, asupra regulilor și duratei procesului de mediere. Dacă părțile nu au ajuns la o înțelegere privind regulile de desfășurare a procesului de mediere, mediatorul este în drept să desfășoare procesul de mediere în maniera pe care acesta o consideră potrivită, fiind luate în considerare circumstanțele litigiului, doleanțele părților și necesitatea desfășurării procedurii într-un termen rezonabil.

(5) Părțile sînt în drept să renunțe la mediere în orice moment.

(6) Părțile participă la procesul de mediere personal. În cazul în care una dintre părți, din motive întemeiate, nu poate participa personal la procesul de mediere, ea va împuternici un reprezentant dacă partea adversă acceptă desfășurarea medierii cu participarea reprezentantului.

(7) Pe parcursul procesului de mediere, părțile pot fi asistate de avocați, traducători și/sau interpreți, precum și de specialiști în domeniul respectiv. Cu consimțămîntul părților, la procesul de mediere pot participa și alte persoane.

(8) Pe durata desfășurării procesului de mediere, mediatorul se poate întruni în sesiuni comune, cu ambele părți, sau în sesiuni separate, cu fiecare parte.

Articolul 23. Încetarea medierii

(1) Medierea încetează:

- a) la semnarea de către părți a tranzacției;
- b) la constatarea de către mediator a imposibilității părților de a ajunge la un acord;
- c) la renunțarea uneia sau a ambelor părți la mediere;
- d) la expirarea termenului stabilit pentru procesul de mediere, dacă părțile nu au solicitat prelungirea acestuia;
- e) la retragerea mediatorului din procesul de mediere în condițiile art. 5 alin. (1);
- f) în caz de deces al părții persoană fizică sau de lichidare a părții persoană juridică.

(2) Încetarea medierii se consemnează într-un proces-verbal, potrivit modelului aprobat de Consiliu, semnat de mediator, care se înmînează părților și, după caz, se prezintă instanței de judecată, de arbitraj sau organului de urmărire penală. În procesul-verbal nu se include informația referitoare la conținutul sesiunilor de mediere, opinia mediatorului referitoare la

comportamentul părților, precum și altă informație a cărei divulgare contravine principiului confidențialității.

(3) Mediatorul este obligat să asigure păstrarea procesului-verbal și a materialelor aferente procesului de mediere timp de 4 ani de la data încetării procesului de mediere, conform unui regulament aprobat de Consiliu.

(4) Reluarea procesului de mediere cu atragerea aceluiași sau a unui alt mediator are loc în condițiile art. 21.

Articolul 24. Soluționarea litigiului

(1) Părțile convin, de comun acord, asupra condițiilor de soluționare a litigiului. Mediatorul nu are putere de decizie asupra acestor condiții, dar, la cererea părților, poate înainta propuneri privind opțiunile de soluționare a litigiului.

(2) Înainte ca tranzacția să fie semnată, părțile sînt în drept, de comun acord, să solicite o pauză pentru a consulta opinia unor experți și pentru a face comentarii, astfel încît să-și poată exprima consimțămîntul liber și în cunoștință de cauză.

(3) Părțile sînt în drept să formuleze în scris condițiile de soluționare a litigiului. Condițiile de formă, conținut și caracterul obligatoriu al tranzacției sînt reglementate de prezenta lege și alte acte normative.

Capitolul V

MEDIEREA ÎN DOMENII SPECIFICE

Secțiunea 1

Medierea în litigiile civile

Articolul 25. Medierea în litigiile civile

(1) Pot fi supuse medierii litigiile civile cu privire la drepturile și obligațiile care sînt sau pot face obiect de examinare în instanța de judecată sau arbitraj și de care părțile pot dispune liber prin tranzacție, în condițiile legii.

(2) Medierea în litigiile civile poate avea loc în afara procesului judiciar sau arbitral, precum și în cadrul procesului judiciar sau arbitral.

Articolul 26. Medierea în litigiile civile cu element de extraneitate

(1) Litigiile civile cu element de extraneitate pot fi supuse medierii în condițiile prezentei legi.

(2) În sensul prezentei legi, este cu element de extraneitate un litigiu în care cel puțin una dintre părți își are domiciliul sau sediul în afara Republicii Moldova la data la care:

- a) părțile au încheiat o convenție de mediere în condițiile art. 31;
- b) părțile au fost obligate, de către instanța de judecată din statul unde a fost depusă cererea de chemare în judecată, să recurgă la mediere potrivit prevederilor legale ale statului respectiv.

(3) Un litigiu civil este, în egală măsură, cu element de extraneitate dacă, la data menționată la alin. (2) lit. a) sau b), părțile își au domiciliul sau sediul în Republica Moldova, dar:

- a) procedurile judiciare pentru soluționarea litigiului urmează a fi inițiate într-un alt stat;
- b) obiectul litigiului se referă la obligații ce urmează a fi executate într-un alt stat sau bunurile care constituie obiectul litigiului se află pe teritoriul altui stat;
- c) locul desfășurării activității de bază a uneia dintre părți se află într-un alt stat.

Articolul 27. Particularitățile medierii în litigiile de familie

(1) Pot fi supuse medierii neînțelegerile dintre soți privind continuarea căsătoriei, exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești, stabilirea domiciliului copiilor, întreținerea copiilor și a altor membri ai familiei inapți de muncă, precum și orice alte neînțelegeri ce apar în raporturile familiale.

(2) Clauza de mediere poate fi inclusă în contractul matrimonial.

(3) În litigiile de familie care vizează interesele copilului, părțile sînt în drept să prezinte avizul autorității tutelare.

(4) Dacă în procesul de mediere a unui litigiu de familie apar circumstanțe care creează sau ar putea crea un pericol pentru creșterea și dezvoltarea normală a copilului sau care lezează interesele lui legale, mediatorul este obligat să informeze autoritatea tutelară și este în drept să se retragă din procesul de mediere.

(5) Tranzacția cu privire la soluționarea litigiului de familie, care vizează creșterea și dezvoltarea normală sau interesul superior al copilului, se depune de către părți la autoritatea tutelară competentă pentru informare.

Articolul 28. Particularitățile medierii în litigiile privind protecția consumatorilor

(1) Pot fi supuse medierii litigiile în domeniul protecției consumatorilor în cazul în care consumatorul invocă existența unui prejudiciu ca urmare a achiziționării unor produse sau servicii defectuoase, nerespectarea clauzelor contractuale ori a garanțiilor acordate, existența unor clauze abuzive cuprinse în contractul încheiat între consumator și agentul economic ori încălcarea altor drepturi stabilite de legislația privind protecția consumatorilor.

(2) Asociațiile obștești pentru protecția consumatorilor pot fi înregistrate în calitate de organizații de mediere și/sau acreditate în calitate de furnizori de formare, în condițiile prezentei legi.

(3) Standardele de formare continuă a mediatorilor în domeniul protecției consumatorilor se elaborează și se aprobă de către Consiliu, cu consultarea Agenției pentru Protecția Consumatorilor.

Articolul 29. Particularitățile medierii în litigiile de muncă

(1) Pot fi supuse medierii următoarele litigii de muncă:

a) litigiile individuale de muncă ce țin de plata despăgubirilor, în cazul neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor de către una dintre părțile contractului individual de muncă;

b) litigiile individuale de muncă privind încheierea, executarea, modificarea, suspendarea, încetarea și nulitatea contractului individual de muncă;

c) conflictele colective de muncă, în cazul în care părțile conflictului nu au ajuns la o înțelegere sau nu sînt de acord cu decizia comisiei de conciliere.

(2) Standardele de formare continuă a mediatorilor în domeniul litigiilor de muncă se elaborează și se aprobă de către Consiliu, cu consultarea Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova.

Articolul 30. Medierea în litigiile de contencios administrativ

(1) În litigiile izvorîte din raporturile de contencios administrativ, dispozițiile prezentei legi se aplică în măsura în care nu contravin legislației care

reglementează negocierea tranzacțiilor cu participarea persoanelor juridice de drept public și condițiile de încheiere a acestor tranzacții.

(2) Autoritățile publice și organizațiile de mediere care organizează servicii de mediere în domeniul litigiilor de contencios administrativ pot stabili criterii suplimentare privind calificarea mediatorilor care urmează a fi antrenați în medierea acestor litigii și pot aproba liste de mediatori.

Articolul 31. Convenția de mediere

(1) Convenția de mediere se încheie în formă scrisă, înainte sau după apariția litigiului, și poate să îmbrace una din următoarele forme:

- a) clauză de mediere inserată în contract;
- b) acord de mediere de sine stătător.

(2) Validitatea clauzei contractuale prin care părțile consimt de a supune medierii litigiile legate de valabilitatea, încheierea, interpretarea, executarea sau desfacerea contractului este independentă de validitatea contractului în care a fost înscrisă clauza. Referința dintr-un contract la un alt înscris încheiat de aceleași părți, ce conține o clauză de mediere, valorează ca o convenție de mediere scrisă dacă referința este suficientă de a face clauza parte din contract.

(3) În cazul în care părțile în proces au încheiat o convenție de mediere și una dintre ele o invocă în instanța de judecată, aceasta din urmă își verifică competența. Instanța va reține spre soluționare cauza dacă:

- a) pîrîtul și-a formulat apărarea în fond fără nicio rezervă, întemeiată pe convenția de mediere;
- b) convenția de mediere este lovită de nulitate, și-a pierdut valabilitatea ori este nesusceptibilă de executare;
- c) procesul de mediere nu poate avea loc din cauze vădit imputabile pîrîtului.

(4) În alte cazuri decît cele prevăzute la alin. (3), instanța de judecată, la cererea uneia dintre părți, își va declina competența dacă va constata existența unei convenții de mediere.

(5) Partea pierde dreptul să invoce convenția de mediere în instanța de judecată dacă:

- a) nu a acceptat invitația celeilalte părți sau a mediatorului de a participa la mediere;
- b) a refuzat anterior participarea la mediere.

Articolul 32. Tranzacția

(1) Tranzacția este acordul încheiat de părți și contrasemnat de mediator, ca urmare a procesului de mediere, prin care părțile consimt asupra soluționării amiabile a unui litigiu.

(2) Tranzacția trebuie să corespundă condițiilor de valabilitate prevăzute de prezenta lege, Codul civil și de alte acte legislative.

(3) Nu se admite includerea în tranzacție a clauzelor care:

- a) se referă la drepturi și obligații de care părțile nu pot dispune liber prin tranzacție;
- b) încalcă normele imperative ale legii, ordinea publică și bunele moravuri;
- c) sînt în mod evident inechitabile;
- d) prejudiciază interesul superior al copilului;
- e) încalcă drepturile unor terțe persoane neantrenate în procesul medierii.

Articolul 33. Executarea tranzacției

(1) Tranzacția este obligatorie pentru părți și se execută benevol în termen de 20 de zile, dacă părțile nu au stabilit altfel.

(2) Dacă tranzacția încheiată în cadrul unui proces de mediere, care a avut loc în afara procesului civil, nu este executată benevol, pentru a fi executată silit, aceasta poate fi, după caz:

- a) confirmată de către instanța de judecată în condițiile Codului de procedură civilă; sau
- b) investită cu formulă executorie de către notar, în condițiile stabilite de lege, dacă a fost încheiată între persoane juridice.

(3) În cazul în care litigiul a fost soluționat prin mediere în cadrul procesului judiciar, dar tranzacția nu a fost executată benevol, pentru a fi pasibilă de executare silită, la solicitarea părții interesate, tranzacția este confirmată de către instanța de judecată în condițiile Codului de procedură civilă.

(4) În cazul în care litigiul a fost soluționat prin mediere în cadrul procesului arbitral, dar tranzacția nu a fost executată benevol, pentru a fi pasibilă de executare silită, la solicitarea părții interesate, tranzacția se aprobă prin hotărîre arbitrală în condițiile legii.

Articolul 34. Suspendarea termenelor de prescripție pe durata medierii

(1) Inițierea medierii în condițiile prezentei legi suspendă termenele de prescripție pentru părți pe durata desfășurării procesului de mediere, în condițiile art. 274 din Codul civil.

(2) Dacă părțile nu încheie tranzacția, termenul de prescripție continuă să curgă de la data încetării medierii în condițiile art. 23.

Secțiunea a 2-a**Medierea în cauzele penale și contravenționale****Articolul 35.** Generalități privind medierea în cauzele penale și contravenționale

(1) Procesul de mediere în cauzele penale și contravenționale este reglementat de prezenta lege, Codul penal, Codul de procedură penală și Codul contravențional.

(2) Părți la medierea în cauzele penale și contravenționale sînt victima și făptuitorul.

(3) Dacă la medierea în cauzele penale una dintre părți este minor, participarea pedagogului sau psihologului este obligatorie.

(4) Procesul de mediere nu substituie procesul penal sau contravențional.

(5) Faptul participării la mediere nu poate servi ca dovadă a recunoașterii vinovăției.

(6) La medierea dintre partea civilă și partea civilmente responsabilă se aplică corespunzător prevederile prezentei legi referitoare la medierea litigiilor civile.

Articolul 36. Mediatorul în cauzele penale și contravenționale

Nu poate fi admis în calitate de mediator în cauzele penale și contravenționale: ofițerul de urmărire penală, procurorul, judecătorul, avocatul uneia dintre părți, precum și persoana incompatibilă în baza unor prevederi legale speciale.

Articolul 37. Informația oferită mediatorului în cauzele penale și contravenționale

(1) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată trebuie să informeze mediatorul, înainte de începerea procesului de mediere, despre elementele semnificative ale cazului conform normelor Codului de procedură penală și Codului contravențional.

(2) Mediatorul poartă răspundere, în condițiile legii, pentru divulgarea informației puse la dispoziția lui la etapa de urmărire penală sau de judecare a cauzei penale ori de judecare a cauzei contravenționale.

Articolul 38. Tranzacția în cauzele penale și contravenționale

(1) Mediatorul trebuie să prezinte organului de urmărire penală sau instanței de judecată procesul-verbal în care a fost consemnat temeiul încetării procesului de mediere.

(2) Tranzacția se întocmește în condițiile Codului de procedură penală sau ale Codului contravențional și se anexează la procesul-verbal întocmit de mediator.

(3) Nesemnarea tranzacției în cauzele penale sau contravenționale nu poate prejudicia situația părților.

Capitolul VI

SUSȚINEREA MEDIERII DE CĂTRE STAT

Articolul 39. Motivarea părților pentru recurgerea la soluționarea litigiului prin mediere

(1) Părțile care recurg la mediere sînt scutite de achitarea taxei de stat pentru confirmarea sau învestirea cu formulă executorie a tranzacției în condițiile art. 33.

(2) În cazul în care, pînă la depunerea cererii de chemare în judecată, părțile au participat la procesul de mediere, dar procesul de mediere a încetat fără încheierea tranzacției, atunci, la depunerea cererii de chemare în judecată, taxa de stat se reduce cu 25%.

(3) Părțile care recurg la mediere după depunerea cererii de chemare în judecată beneficiază de următoarele facilități:

- a) eșalonarea achitării taxei de stat;
- b) în cazul finalizării procesului de mediere prin tranzacția asupra tuturor pretențiilor, taxa de stat se restituie în proporție de:
 - 100% – pentru împăcarea în instanța de fond;
 - 75% – pentru împăcarea în instanța de apel;
 - 50% – pentru împăcarea în instanța de recurs;
- c) în cazul finalizării procesului de mediere cu împăcarea parțială a părților asupra pretențiilor patrimoniale, taxa de stat se reduce și se restituie proporțional valorii pretenției soluționate prin împăcare.

(4) Cererea privind confirmarea tranzacției se examinează în regim de urgență, în cel mult 15 zile lucrătoare de la data depunerii acesteia.

(5) Părțile beneficiază de facilitățile prevăzute în prezentul articol, în modul stabilit de Legea taxei de stat nr. 1216-XII din 3 decembrie 1992 și Codul de procedură civilă.

Articolul 40. Medierea garantată de stat

În cadrul procesului de mediere, o parte sau ambele părți au dreptul de a beneficia de serviciile garantate de stat ale unui mediator în modul prevăzut de lege.

Capitolul VII

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 41. Dispoziții finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării, cu excepția prevederilor art. 9 alin. (2) și (3), precum și a celor de la alin. (5) în partea ce se referă la remunerarea membrilor Consiliului, care vor intra în vigoare la data expirării mandatului Consiliului de mediere în exercițiu.

(2) Prevederile art. 13 alin. (3) intră în vigoare la expirarea a 12 luni de la data publicării prezentei legi.

(3) Guvernul, în termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi:

- a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;
- b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;
- c) va elabora actele normative necesare implementării prezentei legi.

(4) Ministerul Justiției, în termen de 2 luni de la data publicării prezentei legi, va aproba actele necesare executării prezentei legi.

(5) Consiliul, în termen de 2 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi:

- a) va aproba actele necesare executării prezentei legi;
- b) va elabora și va prezenta Ministerului Justiției proiectele actelor normative ce țin de competența acestuia, necesare pentru buna desfășurare a activității de mediator;
- c) va transmite Ministerului Justiției Tabelul mediatorilor și Lista birourilor de mediatori.

(6) Se abrogă Legea nr. 134-XVI din 14 iunie 2007 cu privire la mediere (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 188–191, art. 730).

Articolul 42. Dispoziții tranzitorii

(1) Membrii Consiliului, desemnați conform Legii nr. 134-XVI din 14 iunie 2007 cu privire la mediere, își continuă mandatul până la expirarea acestuia.

(2) Persoanele care, la data intrării în vigoare a prezentei legi, dispun de atestat de mediator își vor continua activitatea de mediator în baza acestor atestate.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

ANDRIAN CANDU

**Chișinău, 3 iulie 2015.
Nr. 137.**